

Magyarok, lengyelek közös védőszentje, Jézus anyja, Mária

Nem véletlen, hogy napjainkban az oltalmazó Szűzanyához való fordulás, az idei csodálatos csíksomlyói kegyhelyhez való zarándoklás a lelkeket sokkal mélyebben érintette, mint bármikor, hiszen nem kevesebbet, mint az egész keresztény világ megmentéséért kellett és kell imádkoznunk. Hittel hisszük, hogy Isten irgalma határtalan, és aki hisz Őbenne, az nem csalatkozik. Babba Mária közbenjárására pedig nagyon nagy szükség van!

Az sem lehet csak történelmi véletlen, hogy éppen most – és időben visszatekintve: régóta – a magára talált, összetartozó magyarság nemcsak egyházi vonalon, hanem politikailag is egyik legfőbb szövetségesének, barátjának a lengyel népet tekintheti. Bevallom, drága barátnőm, Dobos Marianne nélkül kevesebbet tudnék erről a mély gyökerekkel közös történelmünkbe ágyazódott magyar–lengyel kapcsolatról, ezért – mert csak lélekben csatlakozhattam a csíksomlyói Nyeregbe igyekvő zarándokokhoz – ismét belelapoztam a könyveibe. A *Rózsaablak* című munkájának az előszavából idézek egy részletet:

„A kereszténnyé lett lengyelség [...] fő védelmezőjét Máriában, Jézus anyjában találta meg. Mária királynői voltára utaló első komolyabb forrás, amely Lengyelországban népszerű lett, a magyar-lengyel krónika azon részlete, amelyben István király felajánlja országát Máriának. Mária a Magyarországra támadó Konrád császár seregétől megszabadítja István királyt és országát. [...] Ahogyan István teljesítette fogadalmát, ahhoz hasonló fogadalmat tett János Kázmér a svéd háború idején a lwowi székesegyházban.

Częstochowa 1655-ös svéd ostromakor Mária megvédte a kolostort, a szerzeteseket, az odamenekülteket és szimbolikusan az egész országot. A hely jelentősége a XIV. század végére nyúlik vissza, amikor pálos rendi szerzetesek monostort alapítottak a hegyen, és Opolei Ulász-

ló a monostornak ajándékozott egy ikont, mely a kis Jézust karjában tartó Máriát ábrázolja. A hagyomány úgy tartja, hogy Szent Lukács maga festette a képet, vagy legalábbis egy általa festett képről másolták.

Nem ez az ikon az, amely az ostrom idején valószínűleg Kijevben volt, de a rajta ábrázolt Fekete Madonna maga védte megjelenésével a falakat. Meghárulásra készítette, megszelídítette az ostromlókat, akik belátták, hogy az Égi hatalom sietett az ország segítségére. Ezután a korábban elmenekült király visszatért. XVI. Benedek pápa avatta 2007-ben boldoggá Stanisław Papczyńskit (1631–1701), aki nem sokkal a háború befejezése után kezdte megalakítani a Marianus rendet, amely az ország háromszori felosztása előtt az egyetlen lengyel alapítású férfi szerzetesrend volt. Azelőtt két évszázaddal, hogy IX. Piusz pápa a Szeplőtelen Fogantatás dogmáját kihirdette, a bűn nélkül fogantatott Istenanya, Mária tiszteletét terjesztették, aki akkor is megmenti és összetartja a lengyel népet, amikor már minden emberi erőfeszítés kevésnek bizonyul.

Visszafelé forgatva a lengyel történelem lapjait, számtalan csodálatos bizonyítékát láthatjuk annak, hogy Mária valóban Lengyelország patrónája és királynője. Akit Miklós cár a »legnagyobb lengyel forradalmárnak« tekintett, és akitől annyira rettegett a lengyel kommunista állam, hogy 1966-ban a Millenniumra sem engedte be őszentségét VI. Pál pápát...”

Ugyancsak ő ajánlotta figyelmembe Tadeusz Zasepa atya megjelenés előtt álló könyvét, amely a rádiós rózsafüzér-imaóra megteremtőjének, Justyn Figas atyának a boldogságos Szűzanya által irányított életét, nemzetének, hitének elkötelezett szolgáját mutatja be. A kézirat megerősítette bennem a meggyőződést, hogy nem a nyelv, nem az országhatárok, nem is a kontinen-

sek vagy óceánok és nem a felekezeti hovatartozás kapcsolja össze a Föld lakóit, hanem valami olyan erő, amely mindannyiunktól független. Életünk „összecsomózott szalag”, kibontásának titkát mi nem ismerjük. De tehetünk azért, hogy megértsük az emberi létezésre szóló meghívást: „az emberiségért, a hazáért, a családjáért, felebarátáért felelős szeretettel, cselekvően” – ahogyan Bíró László tábori püspök *Az összecsomózott szalag* című könyv bevezetőjében summázta. Ez a kötet – és Marianne egész személyi-írói magatartása – emeli a szerzőt a keresztény világ lelki követévé, különösképpen a magyar és lengyel hittestvérekre összpontosítva. Olyan korok és sorsok bemutatásával, amelyek nemcsak két szomszédos nemzet történelmileg meghatározott barátságát példázzák, hanem a legalapvetőbb kapoccsal, a katolikus hittel összefűzött – mondhatni, eleve elrendeltetettek.

Az emigrációban kiemelten nagy feladat hárul Isten felkent szolgálóira. A honfoglalási áramlatokat követő, minden nemzetet sújtó különböző katasztrófák, tragédiák elől milliók és milliók kerekedtek fel, hogy életüket, családjukat továbbmentsék olyan helyekre, ahol addig – a népmese szóhasználatával – a madár sem járt.

Arról nincs információ, hogy a legelső lengyel, aki Kanada földjére lépett 1752-ben, Dominik Barcz, a Balti-tengeri kikötőből, Gdańskból elindult szörmekereskedő tudott-e arról, hogy egy földije, a magyar Budai Parmenius István már megfordult Newfoundland szigetén 1583-ban az angol Sir Humphrey Gilbert expedíciójával, és mint tehetséges, humanista íródeák, ő hagyta az utókorra az egyik legkorábbi és legrészletesebb leírást a ma Kanada néven ismert országról. Az elkövetkező évszázadokban egész Észak-Amerika úti céljá vált. Európa népének nevében panaszkodta a „világszabadság” dalnoka, hogy:

„Pusztában bujdosunk, mint hajdan
Népével Mózes bujdosott,
S követte, melyet isten küld
Vezérül, a lángoszlopot...” (Petőfi Sándor)

És imádkozott csillagtalan éjszakákon át a Megváltóhoz, hogy menekítse ki a poklok sorozatos bugyraiból – mert lennie kell valahol egy talpalatnyi földnek, amely fölött nem dübörögnek a

gyilkos erők. Az Újvilág! Amerika! Csak azt nem tudták, amikor elindultak szép hazájukból, hogy az a Kánaán keserves áldozatok árán változtatható át tejjel és mézzel folyó ígért földjévé, ingyen nem kínálja fel magát. Ilyenfajta döbbenettel szembesülhetett a Lengyelországból Pennsylvaniába emigrált Jakub és Marianna Figas is, akiket tizenkét gyermekkel ajándékozott meg az Isten. Akkoriban az óhazában sem szokatlan nagyságú családot a bányában végzett keserves munka tartotta el. Ám a mindennapi betevő feladatot számukra sem tejjel-mézzel édesítette az Úr, hanem megpróbáltatásokkal: elsőszülöttjüket egyéves korában magához szólította, a második gyermek, a legidősebb a tizenegy életben maradt testvér közül, Michał pedig négyéves korától hétéves koráig gyermekbénulásban szenvedett. Michałt apja akkor a Czesztochowi Szűzanyának ajánlotta, és megfogadta, hogyha meggyógyul, segíteni fogja, hogy pap legyen a fiából. És az lett! A Czesztochowi Szűzanya védőszárnyai alatt lett Michałból Justyn atya, az észak-amerikai félteke katolikus lengyel diaszpórájának hitbéli életét meghatározó lelki gondozó, az anyaországgal való élő kapcsolat kialakítója és hűséges megtartója – a rózsafüzér-imaóra rádióhálózat működtetésével, amelynek ötvenedik évfordulója alkalmából a szentatya, II. János Pál Justyn atyáról ezt mondta: „Ez az apostoli szellemű pap felismerte honfitársai vallási szükségleteit, akik a templomuktól távol, farmokon dolgoztak, kórházakban és menhelyeken betegeskedtek, és azokét is, akik városokban és kisebb településeken éltek, lengyel nyelvű igehirdetésre szomjúhozva, és az ő kedvükért hagyott ott ötven éve egy nagy rádióhálózatot.”

Micsoda szentséges erők munkálkodhattak abban a törekeny alkatú férfiban, akit bémúlt gyermekként a legreménytelenebb állapotában megszólított Jézus, hogy *Kelj fel, és járj!* – és felállt. De nem sokáig játszhatott gondtalanul kisebb testvéreivel, mert három évvel mozgóképességének visszanyerése után elvesztették édesanyjukat – és a kis Michałnak kellett átvennie a családvezetés gondjait, miközben apjának a bányában is segített. Ott kereste meg később a továbbtanulása költségeire is a pénzt – de tette a dolgát. Az Amerikában született lengyel kisfiú lengyelül tanult imádkozni, lengyelül olvasott.

Papként lengyel kolóniákat keresett fel Észak-Amerikában, mindenhová eljutott, hogy felmérje a gyökértelen, vergődő lengyeleket – és mindközben odafigyelt az óhazára, ősei szülőföldjére, a népre –, és minden alkalmat megragadott, hogy segítsen, ahol szükség van rá.

Justyn atya azt tette, amit minden emigrációban élőnek magáért, családjáért, hazájáért és Istenéért tennie kell(ene)! Hitet, erőt és bátorítást adva a rózsafüzér-imaórán, amelynek minden gyöngyszeme egy közösséget jelképezett, amelynek tagjai összebogozott szalagként hallgatták tanításait, hasznos, a mindennapi életben is helyes irányt mutató tanácsait. Olyanokat, hogy a befogadó új haza nyelvét kötelező megtanulni, ha elfogadható egzisztenciát akar valaki teremteni családjának, de ugyanolyan kötelező megőrizni, az utókornak megtanítani az ősi anyanyelvet is, mert a nemzeti identitástudat az egyik alapköve az egyén belső szabadságának. Éberségre, józan ítélőképességre is példát mutatott – felismerte a kufárkodókat, a téveszmék terjesztőit is –, és óva intette hallgatóit, hogy ne hallgassanak a gazemberekre. Csodálattal olvastam – és utólag is hálával köszönöm – Dobos Marianne ajánlására Justyn atya bemutatását, aki alázattal elfogadta a Szűzanya feléje nyújtott kezét, akiről egyik barátja, Emil Majchrzak atya,

a Krisztus Teste-templom plébánosa a következőket írta 1942. november 3-i levelében: „Mivel nyolc éve élek egy fedél alatt veled, joggal és hitelen mondhatom, hogy sosem sajnáltad senkitől a szívélyességet és a bölcs tanácsot; nem törődtél magaddal, a legegyszerűbb kényelmes életkörülményeket sem igényelted, minden idődet és az egészségedet is a szenvedő nép javára áldoztad, az egyes családok, a harcoló katonák javát akartad, a biztonságukon ügyködtél. Nem rettentett vissza semmilyen viszontagság és nehézség, hiába támadtak rád Isten és a Haza ellenségei.” Justyn atya II. János Pál szentatya „Ne féljetek!” intésének korai előhírnökeként tanított és tanít lengyelül, angolul és a minden keresztény sorsát kezében tartó Boldogságos Szűzhöz könyörgő keresztény hangján.

Dobos Marianne olyan szent életű embereket ismertetett meg eddig is írásaiban, és hívja-hívta fel rájuk figyelmünket, akik nemcsak hitéleti szempontból, hanem az emberiség szellemében is példaképnek számítanak. Mert hiszi – ismét Bíró László tábori püspök szavait idézem –, „hogy az életszentség egy olyan plusz, ami minden emberi életben a legmagasabbra helyezett mérce, amely az emberlét értékét adja, és meg is emeli”.

Újjáéledés II.